

Reşat BAĞCIOĞLU
Rblecturer Dış Ticaret Eğitimi
Kurucu, Eğitimci
resat.bagcioglu@rblecturer.com

DIŞ TİCARETTEKİ RİSKLER - XXIV

AKREDİTİF VE ÜÇ ÇAKAL

AKREDİTİF

Nereden çıktı bu çakal lafı? Konu akreditif olmasına rağmen çakal lafı ettim. Hem de bir değil üç tane çakal. Konu Başlığımız akreditif olmasına rağmen çakal ile başladım makaleme. Size akreditifteki çakalların var olup olmadığını anlatacağım. Ama hepiniz çakalı bilmenize rağmen size birkaç cümle ile önce çakalı anlatayım, sonrasında akreditifi. Çakal ve akreditifi anlattıktan sonra Akreditifteki çakalı yani üç çakalı anlatacağım.

ÇAKAL

Bir çakalla savaşmak kolay değildir, yakalamak bir kurt ya da kurnaz tilkiden daha zordur. Çakal çok kurnaz olduğundan dolayı deneyimli bir avcı bile başa çıkamaz. Basit bir tuzağa düşmez, sahtekarlık yapar. Avını tuzağa düşürmek için her tür sahtekarlığı dener. Ne de olsa "çakal". Kışın, iz bırakmak için kar yağmadığı bölgeleri tercih eder. Çakallar insanlardan korkmazlar ve yakınlarda 20-30 metre yaklaşabilirler. Korkusuz çakal, sinsî ve kurnaz çakal. Düşünün; bir insana "sen çakalsın" denildiğinde, artık o insan hakkında bilgi sahibi olduğunuz sayemde.

Çakalı bir kaç cümle ile bu şekilde anlatmaya çalıştım. Çünkü makalemizde bu çakalın çakallık yaptığını göreceksiniz. Düşünün, insandan korkmayan, sinsî, kurnaz olan bu çakal bir de akreditifte yer alırsa? Hem de üç çakal. Çakaların dans ettiği ettiği bir akreditifi hangi lisanla kime anlatabilirim ki? Makalemde bir akreditifte üç çakalla nasıl flört ettiğimi göreceksiniz.

Şu çakalımızdan sonra tekrar akreditifi anlatmaya devam edeyim ki çakalların akreditifteki inlerinin neresi olduğunu kolayca anlatabileyim.

AKREDİTİF YAPISI VE İŞLEYİŞİ; AKREDİTİFİN AÇILMASI, DEĞİŞTİRİLMESİ, SONA ERMESİ

Bir banka tarafından akreditif açılmasında, genelde akreditif açılması talimatı - akreditif küşat mektubu - veren amir; akreditifi açan akreditif bankası ve lehine akreditif açılan lehtar vardır. Dar anlamda akreditif sözleşmesi akreditif bankası ile lehtar arasında bir sözleşmedir. Akreditif bankası akreditife uygun belgelerin akreditif vadesi içinde ibrazı karşılığında akreditif meblağını tek taraflı ödeme yükümlülüğü altına girer. Akreditifin lehtar tarafından kabulü ile akreditif sözleşmesi operativ olur

Akreditif metninde değişiklik (600 Sayılı Kurallar 9) yapılabilmesi için akreditif bankası, varsa teyit bankası ve lehtarın muvafakati gereklidir. 600 Sayılı Kurallarda Madde 10 "Lehtar bu değişiklikleri kabul veya reddettiğine ilişkin yazılı bildiri vermek zorundadır" denilmekte ise de; bu bildiri vermenin hukuki bir sonucu olmadığı aynı bentten anlaşılmaktadır. "Akreditif ve henüz kabul edilmemiş değişikliklere uygun vesaiğin görevli bankaya veya amir bankaya ibrazı üzerine değişiklikler lehtarca kabul edilmiş sayılacak ve akreditif buna göre değiştirilmiş olacaktır".

Akreditife uygun belgelerin ibrazı ve ödemenin yapılması ile akreditif sona ereceği gibi, uygun olmayan belgelere rezerv konulması veya belgeler ibraz edilmeden akreditif vadesinin geçmesi ile de akreditif son bulur. Akreditifin tek taraflı olarak akreditif bankası tarafından iptali ise mümkün değildir. Akreditif sözleşmesi ancak lehtar ile akreditif bankasının anlaşması halinde iptal edilebilir.

Dar anlamda akreditif sözleşmesi akreditif bankası ile lehtar arasında bir sözleşmedir.

Akreditif bankası akreditife uygun belgelerin akreditif vadesi içinde ibrazı karşılığında akreditif meblağını tek taraflı ödeme yükümlülüğü altına girer.

Akreditife uygun belgelerin ibrazı ve ödemenin yapılması ile akreditif sona ereceği gibi, uygun olmayan belgelere rezerv konulması veya belgeler ibraz edilmeden akreditif vadesinin geçmesi ile de akreditif son bulur. Akreditifin tek taraflı olarak akreditif bankası tarafından iptali ise mümkün değildir. Akreditif sözleşmesi ancak lehtar ile akreditif bankasının anlaşması halinde iptal edilebilir

Akreditif, bir bankanın başka şahıs lehine belli miktarda ve belli bir süre ile nezdinde kredi açması için muhabinine verdiği yazılı talimattır.

BANKALARIN İTİBARI, TAAHHÜDÜ VE AKREDİTİF

Akreditif; ihracat ve ithalat yapanların şahsi itibarlarının yerine, bir bankanın itibarının yer alması olup, sevk sırasında ihraç edilen mal bedelinin ihracatçının eline emniyetle geçmesini sağlayan bir taahhüttür. Esas olarak, hem ithalatçıyı hem de ihracatçıyı koruyan bir işlemdir.

Bir başka deyişle; ihracat ve ithalat yapanların şahsi itibarlarının yerine, bir bankanın itibarının yer alması olup, sevk sırasında ihraç edilen mal bedelinin ihracatçının eline emniyetle geçmesini sağlayan bir taahhüttür. Esas olarak, hem ithalatçıyı hem de ihracatçıyı koruyan bir işlemdir. İhracatçı, malların sevkini müteakip şartlara uygun vesai bankasına ibraz ettiği takdirde, ödemenin kendisine yapılacağına garantisini altındadır. Öte yandan ithalatçı ise, sevkiyat gerçekleştirilmeden ödemenin yapılacağına ve ihracatçıya ancak uygun vesai bankasına ibraz edildiğinde ödemenin yapılacağını bilir.

AKREDİTİFTE BANKALAR

Bir akreditifte banka, ithalatçı ve ihracatçı arasında aracılık rolünü üstlenir ve belirli koşulların yerine getirilmesinden sonra ihracatçıya ödemenin yapılacağına dair teminatı ithalatçının yerine banka verir.

Bir akreditifte banka, ithalatçı ve ihracatçı arasında aracılık rolünü üstlenir ve belirli koşulların yerine getirilmesinden sonra ihracatçıya ödemenin yapılacağına dair teminatı ithalatçının yerine banka verir. Bu nedenle, banka akreditif şartlarının yerine getirilip getirilmediği hususunu kendisine ibraz edilen vesai dikkatle inceledikten sonra belirler ve vesai uygun ise ihracatçıya ödemeyi yapar.

Daha kısa bir anlatımla bir akreditif şartlı bir banka garantisi olmakla birlikte, hem akreditif amiri olan alıcı, hem de akreditif lehtar olan ihracatçıya bir güven verir. Bankaların verdikleri bu güven şartlara bağlıdır. Şartları yerine getiren satıcı muhatap olarak alıcıyı değil, parasını almak için bankasına müracaat edecektir. Alıcının bankası ise alıcı adına hareket eden akreditifin bir tarafıdır.

Akreditifler;

- Şartlı havaledir,
- Şartlı bir banka garantisidir,
- İthalatçı emriyle, ihracatçının bankasına gönderilen bir kredi mektubudur

Tüm bu tanımlamalardan akreditifin huyu suyu ortaya çıkmaktadır. Akreditifte bir ödeme garantisi vardır ancak, karşılığında verilen hizmet veya satılan mallarla ilgili koşulların hatasız yerine getiriliyor olması gerekir. İhracatçı, akreditif koşullarına uygun hareket ettiği sürece, akreditif ihracatçımıza yanlıs yapmaz, iyi bir dost olur. İhracatçı akreditifte uygun hareket edip, mallarını zamanında yükleyip, akreditifte talep edilen vesai akreditif koşullarına uygun bir şekilde ve zamanda iştirah (negotiating bank) bankasına ibraz ettiğinde, ödeme iştirah bankasının geri dönülmez bir asli bir borcudur. İhracatçı mal bedelini almak için ithalatçıyı değil, iştirah bankası ve/veya teyid bankasını muhatap alacaktır.

AKREDİTİF İYİ BİR DOSTTUR

İhracatçı, akreditif koşullarına uygun hareket ettiği sürece, akreditif ihracatçımıza yanlıs yapmaz, iyi bir dost olur.

İŞTİRA BANKASI VE / VEYA TEYİD BANKASI İHRACATÇIYA KARŞI ÖDEME SORUMLULUĞUNDADIR.

İhracatçı mal bedelini almak için ithalatçıyı değil, iştirah bankası ve/veya teyid bankasını muhatap alacaktır.

AKREDİTİFLERİN OPERASYONEL İŞLEYİŞİ

akreditifler, konşimentolar
ve sigorta poliçeleri

www.rblecturer.com
REŞAT BAĞCIOĞLU

şube müdürleri için DENİZ KONŞİMENTOLARI VE RİSKLERİ

deniz konşimentoları ve sigorta
poliçelerinin kredi teminatındaki riskleri

www.rblecturer.com
REŞAT BAĞCIOĞLU

Deniz konşimentolarının bir akreditifteki önemi oldukça fazladır.

AKREDİTİF BİZE ŞUNLARI ANLATIR

Akreditifler şartlı bir ödeme garantisi vermektedir. Akreditifin kurallarını ise ICC – International Chamber and Commerce ilgili bröşür hükümleri ile ortaya koymakla birlikte akreditife katılan tüm tarafların bu kurallara uyması gerekmektedir.

- Taraflar iyi niyetle hareket edip, bankalar da evrakları incelerken yeterli özeni göstereceklerdir,
- Akreditiflerde hata yapan bedelini öder,
- Akreditifler mallarla ilgilenmez, talep edilen evraklarla ilgilenir ve uygun evrakların ibrazına istinaden ödeme koşullarını yerine getirir,
- Akreditif, sunulan evrağın jandarmalığını yapmaz. Talep edilen evrakların gerçek olup olmadığını araştırmakla yükümlü değildir. Evrakların gerçek olmamasından doğan sorumluluk, evrakları bankaya ibraz eden ihracatçıya aittir. Evraklar sahte de olsa, şekil ve şartlar akreditif koşullarına uyması durumunda bankaların ödeme yapmasının önünde bir engel yoktur.
- Bir akreditif, dayandırılabileceği satış sözleşmesinden veya diğer bir sözleşmeden ayrı bir işlemdir.

Akreditifte her ne şekilde olursa olsun bir sözleşmeye değinilmiş olsa bile bankalar böyle bir sözleşmeyle ilgilenmezler ve onunla bağıtlı değillerdir. Bu nedenle bir bankanın akreditif altındaki ibrazı karşılama, iştirat etme veya diğer herhangi bir yükümlülüğünü yerine getirmesine ilişkin taahhüdü, amirin amir bankayla veya lehtarla olan ilişkilerinden kaynaklanan hak taleplerine veya savunmalarına tabi değildir.

- Bir amir banka akreditifi açtığı an itibarıyla ibrazı karşılamakla geri dönülemez biçimde yükümlüdür. Açılmış bulunan bir akreditiften tek taraflı cayılması mümkün değildir.

- Bir akreditif teyidli açılmış ve bir teyit bankası akreditife teyidini eklediği an itibarıyla ibrazı karşılamakla veya iştirat etmekle dönülemez biçimde yükümlüdür.

- Bir banka amir bankadan bir akreditifin teyidi için bir talep veya yetki aldığı fakat teyit etmek istemediği takdirde bu durumu amir bankaya gecikmeksizin bildirmelidir; akreditif teyitsiz ihbar edebilir.

- Teyidli açılan her akreditife teyit bankası teyidini ilave etmek zorunda değildir. Teyit çantada keklilik şeklinde algılanmamalıdır

- Görevi çerçevesinde hareket eden bir görevli banka, varsa bir teyit bankası ve amir banka, belgelerin dış görünüşleri itibarıyla uygun bir ibrazı oluşturup oluşturmadığını belirlemek için sadece belgeleri esas alarak ibrazı incelemelidir. Belgelerin dışında başka bir düzenleme esas alınmaz. Akreditifte talep edilen belgeler bankaya sunulmalıdır. İbrahim edilen, fakat akreditifte istenmeyen bir belge dikkate alınmayacaktır; söz konusu belge ibraz edene iade edilebilir.

• Bir amir banka bir ibrazın uygun olduğunu belirlediğinde ibrazı karşılamalıdır, ödeme koşulları gereği sight payment ise derhal ödeme yapılmalı, ödeme vadeyi içeriyorsa, vade teyidinin yapılması gerekmektedir.

• Ödeme vadesinde vade teyidi yapılmış vadeli akreditiflerde, yapılan bu teyid geri dönülemez şekilde iştir bankasının asli bir borç yükümlülüğüdür. İlerleyen süreçte iştir bankasının ödeme teyidini iptal etmesi gibi bir davranış kabul edilemezdir.

• Bir iştir bankasının (ihracatçının evrakları sunduğu ve evrakların incelenip sonuçlandırıldığı banka) verdiği vade teyidi tamamen bankanın bir taahhüdü niteliğindedir. Bu taahhüde, amir bankadan (issuing bank) akreditif dolayısıyla aldığı yetki ile girmiştir.

ALICI VE SATICIYA SAĞLANAN GÜVENCELER

Milletlerarası ticarete devletlerin hukuk sistemlerindeki ve mahkemelerin uygulamalarındaki farklılıklar, her ülkedeki teamüllerin özellikleri, döviz mevzuatlarındaki kısıtlamalar, değişik ülkelerdeki satıcı ve alıcılar açısından önemli rizikolar taşımaktadır. Bu rizikoların giderilmesinde tüm dünyada başvurulan en yaygın yöntem bankalar aracılığı ile açılan akreditiflerdir.

Satıcı, akreditifte öngörülen ve alıcı tarafından belirlenen belgeleri bankaya ibraz karşılığında alacağını tahsil etmekte, alıcı ise istediği belgelerin kendisine verilmesi karşılığında, akreditif bedelini ödemektedir.

Bu kurallar gerek satıcı (lehtar) ve gerekse alıcı (amir) açısından belirli güvenceler getirmekte ise de esas itibarıyla satıcının korunduğu gözden kaçırılmamalıdır. Satıcı akreditifte belirlenen belgeleri ibraz etmekle - kural olarak- akreditif bedelini tahsil etme hakkına sahip olmaktadır. Diğer bir deyişle, dış görünüşü itibarıyla akreditife uygun belgeleri bankaya ibraz eden satıcı akreditif bankasına -varsa teyit bankasına- karşı bir alacak hakkı elde etmekte; bankanın belgeleri kabul etmeyi reddetmesi veya haksız olarak rezerv koyması halinde dava yoluyla alacağını alabilmektedir.

Bankalar belgeleri sadece dış görünüşleri itibarıyla ve makul bir özenle inceleme yükümlülüğü altında olduklarından, belgelerin, örneğin imzalarından sahte olmasından ötürü tüm yükümlülük alıcıya ait olacak; malların sevk edilmediği halde sahte bir konşimento düzenlenmiş olsa dahi konşimento dış görünümü itibarıyla geçerli ise, ithalatçı akreditif bedelini akreditif bankasına ödemek zorunda kalacaktır.

Buna karşılık; bankalar belgeleri sadece dış görünüşleri itibarıyla ve makul bir özenle inceleme yükümlülüğü altında olduklarından, belgelerin, örneğin imzaların sahte olmasından ötürü tüm yükümlülük alıcıya ait olacak; malların sevk edilmediği halde sahte bir konşimento düzenlenmiş olsa dahi konşimento dış görünümü itibarıyla geçerli ise, ithalatçı akreditif bedelini akreditif bankasına ödemek zorunda kalacaktır.

AKREDİTİF VE MALLAR

Uygulamada daha büyük sorun, gönderilen malların satış sözleşmesi koşullarına uygun olmaması - düşük kaliteli, ayıplı, hasarlı, eksik olması veya başka mal gönderilmesi halinde söz konusu olacaktır. 600 Sayılı Kurallara göre akreditif sadece belgelere dayandığından; bankaların yükümlülükleri hiçbir şekilde malları ilgilendirmediklerinden, alıcının mallar açısından önemli bir risk taşıdığı görülmektedir. İthalatçı kendisini korumak için, akreditif koşulları arasına satıcının ülkesindeki bir gözetim şirketinin - belgede belirlenen hususları içeren- bir rapor vermesini koyabilecektir.

AKREDİTİF SATICIYI MI KORUYOR?

Akreditif kuralları gerek satıcı (lehtar) ve gerekse alıcı (amir) açısından belirli güvenceler getirmekte ise de esas itibarıyla satıcının korunduğu gözden kaçırılmamalıdır. Kısaca bir akreditif satıcı daha fazla korumaktadır.

Akreditifi kısmen de olsa size hatırlattıktan sonra, bu akreditifle ilgili yaşanmış gerçek bir vak'ayı sizlerle paylaşmak istiyorum.

GERÇEK VAK'A – AKREDİTİF VE 3 ÇAKAL

Bu vak'a her ne kadar yaşanmış gerçek bir vak'a olsa da, bu vak'a da yer alan tüm isimler gerçekteki kişilerden farklı isimlerdir. Hiçbir kişi ve kuruluş hedef olarak ele alınmamış olup sadece vak'anın anlatım sürecinde kullanılmış olup, isimlerin gerçek hayatta olası benzerlik göstermesi tamamen tesadüften ibarettir.

Bankacılık yıllarımda servis ayrımları vardı; Kambiyo, cari hesaplar, krediler, muhasebe, istihbarat servisleri gibi. Her servisin sorumlu olduğu bir A derece imza yetkisine haiz bir şefi ve alt kadroları bulunurdu. Ayrıca şubede müdür yardımcısı ve müdür bulunmaktaydı. Müdür genel anlamda şubenin idaresi ve müşteri ziyaretlerine giderdi. Günümüz bankacılığında biraz farklılık göstermekteydi benim zamanımdaki bankacılık. Müdür, şubenin mutlak sorumlusu ve dedikleri yapılması gereken emir niteliğindedi. Müdürün emirlerine itiraz edilmesinin bedeli kapı önüne konulmuş olduğunu rahatlıkla söyleyebilirim. Bugünkü bankacılık öyle değil; müdürün talimatları rahatlıkla tartışılır durumdadır.

İşte geçmişte bankacılık görünümü böyledi. Bu vak'a zamanındaki müdürüm dünyalar tatlısı, iyi niyetli, pozitif düşünceli, yapıcı. Bugün emeklilik nedeniyle yollarımız ayrı olmasına rağmen müdürüme büyük bir saygı ve sevgimden bir şey kaybetmedim. Müdürüm adı; **Fatih Çiçek**.

Müdürüm Fatih Bey şubenize atanalı birkaç hafta olmuştu, personelle tanışma, çevreyi tanıma, şubenin rakamlarına hakim olma, müşterilerimizin müdürümüze hoş geldin ziyareti faslı sona erdikten sonra, müdürümüz Fatih Bey günün belli zamanlarında müşteri ziyaretlerine şubemiz istihbaratçısı ile birlikte, bazen de tek başına gitmeye başladı. Müdürümüzün ziyaretleri olumlu sonuç veriyor ve kısa sürede şubemize pek çok yeni müşteri sisması kazandırmıştı. Bu konuda kocaman alkışı hak etmişti müdürüm.

Bir gün akşama doğru müdürüm Fatih Bey yine müşteri ziyaretinden şubeye dönmüş, mutluydu, adeta ağız sevinçten fiyonk olmuş durumda. Müdürüm yanıma geldi ve bana bilgi verdi;

- Reşatçığım sana güzel bir haberim var...
- Öyle mi müdürüm, sizi dinliyorum
- Bugün bir firmaya gittim, beni hoş karşıladılar, dış ticaret konusunda oldukça yoğun çalıştıklarını söylediler. Bana yaptıkları işleri anlattılar, hayran kaldım. Şimdi merak ettiğim konu; bu firma ile neden şimdiye kadar bizim şubenin çalışmamış olduğunu sorguladım. Şubemizin karşısında 50 metre ileride. Reşatçığım sence bu firma ile neden çalışmadığınızı merak ettim.
- Firmanın adı ne müdürüm ?
- Çaksa Dış Ticaret Ltd. Mersin. Bana kartlarını da verdiler, asansöre kadar yolcu ettiler ve nezaketleri ile beni mahcup ettiler.
- Çaksa mı ? Firmanın sahibi Hüseyin Tuzcu değil mi ?
- Evet, evet Hüseyin Tuzcu. Tanıyor musun sen ?
- Elbette müdürüm. Tanıyorum.
- O halde neden çalışmadığınızı sorabilir miyim ?
- Aman müdürüm, Hüseyin Tuzcu Mersin'in bir numaralı üç kağıtçı, sahtekar, sözüne güven edilmeyen adamdır. Çaksa Dış Ticaret Ltd.Şti. Mersin firması olarak sürekli akreditifli işlem yaparlar ancak yaptıkları her akreditif işleminde bir vukuat yaşamışlar veya bankayı sıkıntıya sokmuşlardır. Her ne kadar akreditifli çalışsalar da akreditifin arka kapısından dolanmayı adet haline getirmişlerdir. Anlayacağınız (affınıza sığınıyorum) bunların bokuna basan uyuz olur. O denli ticari ahlaksızlıklar var. Akreditifte olmadık sahtekarlıklar yaparlar. Doğrusu, bana sorarsanız bu adamlara yaptığınız ziyareti unutun, onların şubemize adım atmaları bize sorun yaşatır.
- Öyle mi Reşatçığım? Bilmiyordum.
- Şimdi öğrendiniz müdürüm, boşverin bunları.
- Hmmm. Haklı olabilirsin Reşatçığım, ben bu adamlara bizimle çalışmaları durumunda kredi konusunda hemen aksiyon alacağımı söyledim. Hay Allah, şimdi ne yapsam ki ?
- Kredi mi ? Bence bir çay ikram etmeyin bırakın krediyi

Müdürüm Fatih Bey benim anlattıklarından biraz üzüntü duymuş, sıkıntı bir ses tonuyla bana şöyle der;

- Firma sahibi Hüseyin Tuzcu, bana hoş geldin amacıyla bir akreditif hemen şubemize yönlendireceğini söyledi. Bu konuda ithalatçısı ile görüşüp, gelecek ilk akreditifin şubemize gelmesini sağlayacak. Hatta akreditif bedeli de USD.300.000,- olacak ve teyidli imiş. Bu durumda gelecek akreditiflerine aracılık edelim ve daha sonraki işlemlerine aracılık etmeyelim, komisyon ve masraflarımızı alalım ve kredi konusunda ise kredi çıkmadı deriz.
- Müdürüm akreditif ise yandık. Bu adamların her akreditifli sorunlu. Bakalım başımıza nasıl bir çorap öreceksin bu Çaksa firması..
- Reşatçığım akreditif konusunda senin methini çok duydum, kolay kolay hata yapmadığını bana söylediler. Daha fazla dikkat et ki sıkıntı yaşamayalım.
- Müdürüm bu Hüso denen adam var ya ?
- Çaksa'nın sahibi Hüseyin Tuzcu'yu mu kastediyorsun ?
- Evet ona Hüso derler. İşte bu Hüso beni hataya zorlar adeta.
- Reşatçığım, Hüso seni nasıl hataya zorlayacak anlamıyorum, dikkat edersen sorun yaşamazsın. Neyse,...bana firmadan bilgi geldikçe ben sana bilgi aktarırım yapacağım dedi müdürüm....

Bu sohbetimiz sonrasında içim daraldı desem yeridir. Çünkü Çaksa Dış Ticaret Ltd. Mersin firmasını iyi tanıyorum ve bilhassa Hüseyin Tuzcu'yu. Birşeyler yapmalıydım ama ne yapabiliyordum. Herşeyi kaderim diye geçiştiremem. Ama Hüso'nun ne denli kalles, fırıldak, üç kağıtçı olduğunu biliyorum.

Ertesi gün bir masamdaki telefonum çaldı, telefona cevap verdim;

- Reşatçığım günaydın.. Ben Hüseyin Tuzcu, Çaksa'dan...

Bela geliyor demez, kör olası bu sefer haber vermeden bela geldi sanırım...

- Günaydın Hüseyin Ağabey
- Aslında sana biraz kırgınım Reşatçığım...
- Öyle mi? Neden kırgınsınız Hüseyin Ağabey?
- Ofisimiz 50 metre ileride, sen isteseydin bunca yıldır haftada bir beni ziyaret edip, çayımı içebilirdin ama değil ziyeret, bir telefon dahi etmedin ve biz de bu yüzden sizin banka ile çalışmadık. Bak, müdürünüz Fatih Bey şubenize tayin olduktan kısa bir süre sonra bizi ziyarete geldi. Biz de onu gereği gibi ağırladık ve müdürünüze söz verdiğimiz üzere size bir akreditif yönlendireceğiz.

Müdürüm iyi halt etti diyesim geldi ama kendime zor hakim oldum.

- Bundan sonra bizimle çalışırsınız Hüseyin Ağabey
- Bizim de niyetimiz öyle, bundan böyle sizinle çalışacağız. Akreditiflerimiz, transferlerimiz ve dövizli işlemlerimizi hep sizden geçireceğiz. Sana akreditife ait detayları vereyim Reşatçığım. Bunlar ön bilgi olup, akreditif bir-iki gün içinde açtıracağım.

Akreditifin detayını kısaca verir, notlarımı aldım ve telefon konuşmamızı sonlandırdım. İki gün sonra Çaksa'nın sahibi Hüso yani Hüseyin Tuzcu beni telefonla aradı;

- Reşatçığım, bizimkilerle konuştum ve akreditif sana bir saat içinde teleks ile gelecek.
- Sizin kiler kim Hüseyin Ağabey?
- Yawu bizim mal sattığımız ithalatçımız; Al Sems Ltd. Cairo. Aramız iyidir.
- Anladım Hüseyin Ağabey, akreditif geldiğinde sizi bilgilendiririm.

Bir saatten daha az bir süre geçmişti ki şubemizin aşağı katında bulunan teleksimiz takır, takır, takır çalışmaya başladı. Malum şubemizde telekse de ben bakıyordum çünkü gelen teleksler yabancı dilde olduğundan teleksin kullanımı, bakımı, çekilmesi görevi kambiyo servisi olarak benim üzerimdeydi. Hemen aşağı kata teleks makinasının bulunduğu odaya gittim. Baktım ki Çaksa'nın akreditif geliyor. Gönderen banka ise National Bank of Egypt, Cairo/ Egypt.

Teleksin mesajı tamamlandıktan sonra ben kontrol etmek üzere, gelen akreditifi teleks bobininden yırtıp aldım. Teleks bobinimiz 4 kopyalı olarak teleks makinasına takılı olduğundan gelen teleks mesajların kopyalanması ve saklamasında kolaylık oluyordu. Gelen teleksi incelemek üzere masama oturmuştum ki telefonum çaldı; Baktım... Telefon eden Çaksa'nın sahibi Hüseyin Tuzcu idi.

- Reşatçığım, şimdi teleks sana gelmiş olmalı. İthalatçımız bana bilgi verdi.
- Evet Hüseyin Ağabey, şimdi elimde, hemen kontrol edeceğim.
- Sen kontrol ede dur, ben bizim çocuğu (Office Boy) gönderiyorum, ona eleksin bir kopyasını ver ki ben de hazırlıklarımı yapayım.

Teleksin bir kopyasını istiyordu ya. Nasıl verebilirdim ki? Henüz teleksin şifresini çözmedim. (Benim zamanımda mesajın güvenliği için gelen ve giden telekslerde şifre olur ve ben de o şifreyi çözerdim. Şifre doğru ise mesaj da güvenli ve doğru yerden geliyor derdim. Ancak günümüz bankacılığında teleks yerine swift sistemi kullanılmakta ve şifre denen olay yok, swift mesajını gönderen ve swift mesajını alan bilgisayarlar sistemsel olarak şifreleri çözer ve güvenli mesajdır ifadesini kullanır ve biz bankacılar da swift sisteminden gelen güvenli mesaj ifadesine göre o swift mesajına itimat ederdik) Henüz şifresini çözmediğim, inceleyemediğim teleksin bir kopyasını ihracatçıya vermek akreditifin tüm koşullarının tarafımızca kabul edildiği ve teyidli ise teyid eklediğimiz aynı zamanda akreditif ihbarı anlamına gelecekti zorunlu olarak. Ama henüz ilk işlemde Çaksa Dış Ticaret Ltd. Şti Mersin firması Hüseyin Tuzlu ile takışmamak, sürüşmemek adına teleksin üzerindeki bankamıza özel olan şifresini karalayarak bir kopyasını gelecek elemana vermeyi kabul ettim.

Bu davranışım akreditifte yaptığım ilk hata.. Yapmamam gereken bir davranış yaptım...

Akreditifi incelemeye başladım. Akreditif o zamanlar bankamızın birinci sınıf muhabiri ve akreditiflerine kolaylıkla teyid vere bileceğimiz bir banka olan National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'den geliyordu. Diğer detaylar ise şu şekildeydi;

AKREDİTİF DETAYLARI

İthalatçı	: Al Sems Ltd. Cairo / Egypt
İhracatçı	: Çaksa Dış Ticaret Ltd. Mersin. Hüseyin Tuzcu (Hüso da lakabı)
Mal cinsi	: Bakliyat
Yükleme limanı	: Mersin Port
Boşaltma Limanı	: Alexandria Port Egypt
Akreditif tutarı	: USD.300.000.-
Akreditif detayı	: Gayrikabirücu teyidli, evrakların ilk ibrazında teyid bankasına ödeme yetkisi verilmiş
Diğer şartlar	: Malların gemiye yüklenmesi sırasında ithalatçı adına Maqboul Hussain isminde bir supervisor Mısır'dan Mersin'e gelecek malların yüklenmesine gözlemcilik yapacak, malların tamamen gemiye yüklenmesini müteakip gözlemci tarafından bir rapor/ deklasyon tanzim eilecek ve imzalanacak, bu rapor da akreditifte talep edilen (required documents) evraklarla birlikte incelenecektir.
İlave bilgi	: İthalatçının bankası National Bank of Egypt Cairo tarafından bugün size bir kargo gönderildi. Bu kargoda, Mersin'e gözlemci olarak gelecek olan Maqboul Hussain'in pasaport fotokopisi ile imza örneğini yer almaktadır. Maqboul Hussain gözlemci olarak tanzim edeceği belgeye atacağı imzanın kontrol edilmesi için imza örneği gönderilmiştir.

Neyse ki akreditif metninde banka olarak itiraz edeceğimiz bir husus yoktu. Akreditife teyid verme yetkisi şubemizdeydi ve akredite teyid verdim, teyid bilgisini hem genel müdürlüğümüze, hem de akreditifi açan ithalatçının bankası olan National Bank of Egypt Cairo, Egypt'e bildirip aynı zamanda ihracatçımız Çaksa Dış Ticaret Ştd. Mersin firmasına da resmi ihbarımı yaptım. İlk etapta hata yapmıştım ancak neyse ki risk ile sonuçlanmadı. Sadaka mı verseydim acaba?

Günlerden Perşembe.. Çok iyi hatırlıyorum....

Şubemiz büyüktü ve kalabalıktı. Benim çalıştığım kambiyo servisi pasif servis olduğundan şubenin en ücra köşesinde idi. Şubemize iki kişi girdi. Kolkola girmişlerdi her ikisi de erkek omasına rağmen. Allah muhabbetlerini arttırsın demek gerek. Belli ki bu kişi, davranış, hal ve hareketleri, mimikleri ve konuşması ile yabancı idi ve şubeye girerken elini selamlama şeklinde sallayarak;

- Selamun Aleykum, selamun aleykum ya habibi

diyerek benim yanıma doğru geldiler. İki kişiden biri yabancı idi ama diğeri tanıdık bir sima idi. Yani Caksa Dış Ticaret Mersin firmasının sahibi Hüso.. Namı değer Hüseyin Tuzlu. Masama geldiler, Hüso şöyle der;

- Reşatçıgım bak sana kimi getirdim

diyerek yanındaki kişiyi gösterir. Yanındaki kişi garip bir kırıncı İngilizce, Arapça karışık bir lisanla benimle konuşur;

- Selamun Aleykum Mr Rashad. I'm supervisor of the company of Al Sems Ltd. Cairo.

Şimdi hatırladım ya, gelen akreditifte bu gözlemciden bahsetmişlerdi, hatta imza sirküleri ile pasaport fotokopisini göndermişlerdi, pasaport fotokopisindeki resimden tanıdım bu kişiyi ve

- I've remembered you just now. You're Mr Maqboul Hussain, Aren't you?

- Yes, yes Aywallah... I'm Maqboul. I want to inform you. Insaallah tomorrow, bikra (Arapça lisanında "yarın" anlamına gelir), we'll load the goods in Mersin Port. And inşaallah after shipment I'll sign a paper for you Mr Reshad. (Maqboul'un demesi şudur ki; inşaallah yarın malları yükleyecekler ve benim için bir belge imzalayacakmış. Aslında benim için değil, akreditifte öyle bir talep var) Sukran, sükran (Arapça lisanında teşekkür anlamındadır) elhamdüllillah Mr. Reshad.

Neyse ki Maqboul'un söylediklerinin tamamını anladım. Arapça lisanından da alsa, İngilizce lisanından da alsa benimle ne konuştuğunu anladım. Mallar Cuma günü yüklenecekmiş. Zaten yükleme işi bir günde tamamlanır diye düşündüm. Çay ikram ettim, misafirperverliğimde kusur etmedim. Çay sonrası Makboul Hussain ve Çaksa'nın sahibi Hüseyin Tuzcu yine kolkola girdiler ve benden izin isteyip "aywallah, aywallah" diye şubeye el sallayarak bankadan ayrıldılar.

Kendi işlerime koyuldum. Kambiyo servisinde bankoda hiç aktif müşteri yokmuş gibi görünse de, müşterilerin servisimize gönderdikleri akreditifler, ithalat ve ihracat işlemleri ile dövizli işlemlerimi yapmaya devam ettim. İşim oldukça çoktu ve ben mesai sonunda değil, nice sonra evime gidebiliyordum çünkü gelen iş ile gün içi zaman süresi ters orantılı adeta, zaman bize yetmiyordu işin çokluğundan. Her günüm öyle yoğun desem abartı olmaz.

Günlerden Cuma.. Maqboul Hussain ve Hüseyin Tuzcu malları bugün yükleyip bitireceklerdi. Ama ben farklı işlere baktığımdan unutmuşum yükleme olacağını. Akşam üzeri, mesainin bitimine 5-10 dakika kala masa telefonum çaldı, telefondaki ses kimdi dersiniz? Çaksa'nın sahibi Hüseyin Tuzcu;

- Reşatçıgım ben ve Maqboul bugün çok yorulduk, yüklemeyi tamamladık, gemi Mersin Limanı'ndan ayrılmak üzere. Bizim yükleme ile ilgili her şeyimiz tamam. Akreditif eraklarını da tamamladık ve şimdi bizim çocuk sana akreditif evraklarını getiriyor, lütfen sen kapıdan evrakları aliver...

- Tamam, çocuk gelsin evrakları alırım dedim.

Telefonun ahizesini henüz yerine koymuştum ki şubemizin mesai sonu dolayısı ile kilitlediğimiz dış kapısının zili çaldı, ben kapıya gittim, akreditif vesaikini getiren çocuğu karşıladım, servise geldim, vesaiki aldım, iki nüsha olan müşteri talimatının ikinci nüshasına tarih ve şube kaşesi koydum, vesaiki aldım diye not yazdım sonrasında ikinci nüsha müşteri talimatını vesaiki getiren çocuğa teslim ettim. Üstelik teslim aldığı saat de yazmadım.

Hata yaptım mı sizce?

Akreditiflere ilişkin Usuller ve Uygulama, 2007 Revizyonu, 600 sayılı ICC Yayını (UCP), Madde 33 şöyle açıklama yapar;

"İBRAZ SAATLERİ

Bir banka kendi çalışma saatleri dışında bir ibrazı kabul etmekle yükümlü değildir."

Yaptığım ikinci hata... Zira ben akreditif vesaikini mesai saatleri dışında aldım, yapılması gereken doğru davranışım vesaiki kabul etmemem veya ertesi iş günü olan Pazartesi günü tarihi ile kabul etmem olmalıydı. Mesaimiz bitmişti ancak benim elimdeki işlerin bitirilmesi için mesai sonrası gece çalışmak yerinde oluyordu. Şubeden ayrılış zamanım he gün saat 22:00 civarında oluyordu.

Akreditif vesaikini aldım ve masamın üzerine koydum. Zira bu vesaiki inceleme için UCP 600 Sayılı Broşür hükümlerine göre 5 Banka iş günlük sürem vardı. Vesaiki 5 işgünlük süre içinde nasıl olsa incelerdim dedim ve diğer işlerime konsantre olmaya çalışıyordum ki masa telefonum yine çaldı. Arayan Hüso idi, yani Çaksa'nın sahibi Hüseyin Tuzcu.

- Reşatçıgım vesaik aldın değil mi, sorun yok. Önümüz cumartesi ve Pazar. Şu rambursmanı (reimbursement: akreditif bedelini muhabir bankadan talep etme) al vakit geçirmeden. Zaten Amerika'daki bankalar mesailerine başladılar, sen rambursmanı istersen hemen verirler...

- Olur mu Hüseyin Agabey, gönderdiğin vesaiki henüz incelemedim ki.

- İncelemeyi Cumartesi veya Pazar yaparsın Reşatçıgım, sen nasıl olsa bankada geç vakte kadar çalışıyorsun. Rambursmanı çekmek senin kaç dakikanı alır ki?

- Hüseyin ağabey, normal prosedür; önce vesaiki incelemem, rezerv yoksa rambursamanı talep ediyor olmam gerekir. Ayrıca benim bu vesaiki UCP 600 Sayılı kurallar gereği 5 banka iş günlük süre içinde inceleme hakkım var. Ayrıca senin vesaiki ben mesai sonunda aldım halbuki bu vesaiki mesai sonunda kabul etmemem gerekiyordu sırf sen vesaiki gönderdin diye kabul ettim. Siz de rambursmanı çekin diye bana ısrar etmeyin ltf.

- Neee 5 iş günü içinde mi inceleyeceksin? Allah aşkına biraz gerçekçi ol Reşatçığım, gemi Mersin Limanı'ndan hareket etti ve Pazartesi Alexandria Limanı'nda olacak. Senin bu hesabına göre hareket edecek olursak mallar Alexandria Limanı'na boşaltılır, demuraj ve ardiye ücreti işlemeye başlar ve daha vesaik senin elinde olacak. Olur mu ya?

- Ben kuralların ne olduğunu söylüyorum size Hüseyin Ağabey. Vesaiki incelemem de rambursmanı çekmem zira mesaimiz bitti, kasamız kapandı, şifre oluşturamam, lütfen bu konuda olması gerekeni konuşalım..

- Ya Reşatçığım sen beni neden anlamak istemiyorsun? Ben senin şubede geç saatlere kadar çalıştığını biliyorum. Akşam yemek vakti de geldi, ben sana şimdi kebab, tatlı siparişi veriyorum, az sonra şubeye gelir. Sen karnını doyur sonra rambursmanı çekersin koçum olur mu?

Vay be ucuz rüşvet. Kebab ve tatlı gönderecekmış,

- Hüseyin ağabey, siz neden olmazda ısrar ediyorsunuz? Siz saatinize bakıp beni öyle arasaydınız daha yerinde olmaz mıydı?

- Tamam Reşatçığım ya, ben seninle anlaşamayacağım...

dedi ve telefonu kapadı... Ben kendi işime bakmaya devam ettim, elimde bekleyen çok iş vardı. 5 dakika geçmişti ki şubemiz müdürümüz Fatih Bey yanıma gelmiş ve sıkıntılı bir ses tonuyla;

- Çaksa Dış Ticaret Ltd sana akreditif vesaikini teslim ettiğini ancak senin rambursamanı (reimbursement) çekmediğini bana söyledi. Vesaiki teslim aldınsa neden rambursmanı çekmiyorsun?

- Müdürüm, vesaiki almamam gereken bir zamanda aldım sırf gönderdiği için. Dahası vesaik incelemem ve vesaiki incelemem için UCP 600 Sayılı Broşür hükümlerine göre.....

- Reşatçığım madem vesaiki aldın inceleyeydin. Rambursmanı çek ltf, bu Hüseyin Bey beni sık boğaz ediyor.

- Ama müdürüm daha vesaiki.....

- Tamam Reşat, çek şu rambursmanı, daha sonra vesaiki incelersin. İşin ne yarın incelersin, biraz yapıcı davran. Rambursmanı çek ve bana bilgi ver, bekliyorum

Müdürüme nasıl anlatabilirdim ki UCP 600 Sayılı Broşür hükümlerinin ne olduğunu. Adam beni yapıcı olmamakla suçlamaz mı?

Akreditiflere ilişkin Usuller ve Uygulama, 2007 Revizyonu, 600 sayılı ICC Yayını (UCP), Madde 14/b şöyle açıklama yapar;

MADDE 14 BELGELERİN İNCELENMESİNE İLİŞKİN STANDART

b) Görevi çerçevesinde hareket eden bir görevli banka, varsa bir teyit bankası ve amir bankalardan her biri ibrazın uygunluğunu belirlemek için ibraz gününü izleyen azami beş banka iş gününe (banking day) sahip olacaktır.

Müdürüm emretti rambursman çekilecek. UCP 600'ü ben kime anlatmaya çalışıyorum? Saat 18:30 civarına geliyordu, aşağı kasa da-iresine indim, şifre klasörünü kasadan aldım, akreditif bedeli olan USD.300.000.- için Citibank N.A. New York üzerine şifre yaptım, vakit geçirmeden şifre klasörünü tekrar kasaya koydum. Şifrenin mesai sonunda masamda bulunması risktir. Keşke bunun risk olduğunu benim bildiğim kadar müdürüm de bilmiş olsaydı. Müdürümün dedikodusunu yapmayayım. Sonrasında teleks odasına gittim, akreditifin rambursman talebi için bir mesaj hazırladım, şifreyi de mesajıma ilave ettim, hazırladığım mesajı da Citibank N.A. New York'a çektim. Çektiğim mesajı da telekten koparıp, akreditif klasörüne taktım ve müdürüm de rambursmanın çekildiğine daie bilgi verdim.

Müdürüm;

- Allah aşkına kaç dakikayı aldı şu rambursmanı çekmek? Bunca itiraz etmene ve o Hüseyin'in beni telefonla aramasına değdi mi? Yapabileceğin işlere neden itiraz ediyorsun sen?

Ne diyeceğimi bilemez oldum. Allah kimseyi UCP 600 Broşürüne hakim olmayan bir müdürle akreditif konusunu konuşmayı kısmet etmesin.. Aminnnn. Masama oturdum. Ne güzel iş yaptım değil mi? Evrak kontrolü sağlanmadan ben müdürümün zoru ile rambursmanı çektim. Evrak inceleme sırasında ya rezerv varsa ben ne yaparım?

Bir akreditifte rambursmanı talep etmek; evrakların akeditif koşullarına tamamen uygun olduğunu, rezerv söz konusu olmadığını ve bu yüzden rambursman talep edildiği anlamına gelir.

Masamda bekleyen akreditif evrağını kontrol edip incelemek içimden gelmedi. Bu saatten sonra incelemem ne yazar? Zaten önümde koca hafta sonu var, bir ara incelerim dedim ve diğer işleme tekrar kontsantre olmaya çalışırken benim masamdaki telefon tekrar çaldı; Açtım telefonu, yine Çaksadan Hüso..

- Teşekkür ederim Reşatçığım, rambursmanı çekmişsin. Yani ne vardı benim ricamla rambursmanı çekeydin de müdürden rica etmeyeydim. Şimdi bizim çocuğu gönderiyorum, çektiğin rambursamanın bir kopyasını bana gönderiver.

O anda Hüso için içimden neler geçti bir bilseniz. Ayıp olur ben burada yazmayayım. Benden rambursman teleks kopyasını istiyor. Rambursman talep teleksi müşteriye değil biz bankacıyı ilgilendirir. Bu teleksi vermeyeceğim desem, o Hüso yine gider beni müdürüme şikayet eder ve müdürüm de beni olduğumdan daha farklı inatçı biri olarak tanıyacak. Rambursman teleksini versem yeni bir hata daha yapmış olacağım.

Saat 19:00'a doğru geliyordu ve şubemizin kapısı tekrar çalındı, Hüso'nun personeli yine gelmişti. Ben de Citibank N.A. New York'a çektiğim rambursman teleksinde bulunan şifrenin üzerini karaladım ve en alt suretini gelen çocuğa verdim, tekrar şubenin kapısını kapadım. Huzurum kaçmış, iş yapma konsantrem yerlerde sürünüyordu. Ulan Hüso sen akşam, akşam bana bela oldun dedim kendimce. İşime devam etmekten başka çarem yoktu çünkü elimdeki her iş zamanla yanıyor.

Saat 19:30 civarıydı. Masamın telefonu tekrar çaldı. Bu kesin Hüso'dur dedim kendi kendime, telefonu açtım ve baktım yine Hüso...

- Reşatçığim, akreditifin rambursmanı sana 20 dakika içinde gelecek, bankanızın hesaplarına para aktarılacak
- Öyle mi? Siz nereden biliyorsunuz, nasıl bu kadar kesin konuşabiliyorsunuz Hüseyin ağabey ?
- Ayıp ettin Reşatçığim, sen beni pek tanıyamamışsın. Ben Citibank N.A. New York'un rambursman departmanını telefonla aradım, kendimi Dışbank'ın akreditif departmanı yetkilisi olduğumu söyledim. Bana gönderdiğin o rambursman talep teleksin üzerinde zaten referans, tutar ve valör gibi tüm bilgiler vardı. Hepsini telefonda okudum. Citibank N.A. New York da bu bilgileri kendilerine aktarıncaya benim Dışbank Akreditif departmanı personeli olduğuma inandılar. Bana teleksin şifresinin doğru olduğunu, rambursmanla ilgili bir sorun olmadığını bahisle rambursmanı 15-20 dakika içinde Dışbank'ın genel müdürlük İstanbul hesaplarına alacak geçiş bilgi vereceklerini ifade ettiler. Valör olarak aynı günün valörünü kullanacaklarını söylediler. Ben Amerikalıları çok iyi tanırım, verdikleri sözlerde dururlar.

Ulan Hüso senden korkulur. Bakın şu adama ya, kendini Dışbank elemanı olarak tanıtmış. Tekrar işime koyulmak istiyorum ama Hüso benim konsantrasyonumu adeta sıfırladı akşam, akşam. Ama işime devam etmeliydim. Tekrar elimdeki işe devam ettim. Kısa bir süre sonra aşağı kattaki teleksimiz yine çalışmaya başladı. Bu saatte gelen teleksler Amerika tarafından gelir saat farklılıklarından dolayı. Tekrar teleks odasına gittim ve telekse baktım. Gerçekten de teleks Citibank N.A. New York'dan geliyordu. Rambursman teyidi. Yani akreditiften dolayı talep ettiğim USD.300.000.- lık parayı aynı gün valörle genel müdürlüğümüzün hesabına alacak kaydettiklerini teyid eden bir mesaj. Üstelik şifre de vermişler. Şifreyi koyduğumuz kasanın anahtarları bende olduğundan dolayı, tekrar kasayı açtım, şifre klasörünü çıkarttım, Citibank N.A. New York'un mesajına yazdığı şifreyi çözdüm. Şifre doğru. Yani akreditif bedeli şu anda bankamızın hesaplarında ve Çaksa Dış Ticaret Ltd.Şti Mersin firmasının emrine amade. Şifre klasörünü tekrar kasaya koydum ve masama oturdum. Mesai sonrası şifrenin ortalıkta dolanmasına bankacılık hayatımda ilk defa tanık oluyordum, hayırlısı olsun bu işin sonu ne olacak merak ediyorum. Rambursman tamam, akreditif bedeli hesabımızda ama akreditif vesaii masamda bekliyor derken yine telefon çaldı, açtım ve baktım ki yine Hüso;

- Şu an akreditif bedeli bankanızın hesaplarında olmalı, ben yine Citibank N.A. New York ile görüştüm ve parayı Dışbank'a ödediklerini söylediler.
- Evet Hüseyin Ağabey, paranız geldi
- O zaman hiç sorun yok değil mi, para şu anda emrimizde
- Para genel müdürlüğümüzün hesabında bekliyor, para konusunda sorun yok,
- Çok güzel, Reşatçığim bu para ile bugün bir şey yapmaya-
cağız, para sizde kalsın, Pazartesi görüşürüz.

Kulaklarım neler işitti ya. Saat 20:00' civarında, ben ve bankamızın güvenlikçisinden başka tüm personel evine gitmiş, Hüso da bugün bu para ile bir şey yapmayacağını bizde kalmasını söylüyor. Lütfetmiş. Aptalın önde gidene... Ben bir türlü işime konsantre olamadım ancak yapabildiğim kadar iş üretmeye çalıştım, 5-6 tane ihracat vesaikinin römiz mektubunu yazdım, zarfladım ve yurt dışına gitmeye hazır hale getirdim. Daha fazla şubede kalmak istemedim ve bugünlük mesaimi tamamlayıp gece geç vakit evime gittim. Pazar günü de gelip çalıştım ama bana daha önce verilmiş ihracat vesaiklerini yurt dışına gönderme işlemlerini tamamladım, Pazartesi ilk işim kuryeye vermek olsun dedim. Çaksa'nın akreditif vesaikine Pazartesi bakarım diye düşündüm.

Pazartesi günü... Şubeye her zaman erken gelir hazırlıklarımı yaparım. Mesai başladığında müşterilerimizi hazırlıklarla bekletmeyeyim diye. Sabahın saat 09:05'i henüz çayımızı dahi içmemişken cari hesaplardan bir dahili telefonla beni aradılar;

- Çaksa Dış Ticaret Ltd.Şti. Mersin firmasının ödenecek çekleri, talimatları ve yapılacak EFT'leri geldi. Sende USD.300.000.- lık ihracat bedeli dövizleri varmış. Firma talimat gönderdi, o dövizleri bozman gerek.
- USD.300.000.- lık akreditif bedeli henüz net değil, ben bu parayı şu anda bozamam, akreditif vesaii henüz incelenmedi.
- Ödeme yapacağımız müşteriler bankoda bekliyor, çekleri de var ödememiz gerek ne yapalım bunları ?
- Size nasıl anlatacağımı bilemiyorum ama bu parayı bozmam şu anda sakıncalı. Sadece bu kadarlığını bilin. Ben bu parayı bozamam.

Cari hesaplara nasıl anlatabilirdim ki akreditif evrakının henüz incelenmediğini, müdürün baskısıyla rambursmanın metazori talep edildiğini, ola ki evrakların incelenmesi sonunda bir de rezerv var ise o zaman başımıza belayı alınız desem de cari hesaplar bunu anlayacak kapasitede değiller. 15 dakika sessizlik oldu, cari hesaplar servisi bir şeylerle uğraşıyordu, sonrasında beni yine dahili telefondan aradılar.

- Biz müdürün talimatı ile tüm ödemeleri yaptık, havaleleri yaptık, çekleri ödedik, hesabı terse çevirdik. Sen ne zaman USD.300.000.- lık tutan bozarsan boz, sana kalmış...

dediler.

Cari hesaplara ben bu parayı bozamam demem üzerine müdürümüze gidip beni şikayet etmişleri müdürüm de çaresizce bir bana bakmış, bir de cari hesaplar yetkilisine ve sonrasında "ite dalaşacağına çalıy dolaş daha iyi" ata sözünden esinlenerek müdürüm de hiç bana dönüp neden bu parayı neden bozmuyorsun diye sorma gereği hissetmeden, cari hesaplara hesabı terse çevirin ve tüm ödemeleri yapın talimatı vermiş. Çaksa'nın TRL hesabına girip baktığımda ise hesap tamamen terse çevrilmiş ve ben USD.300.000.- lık tutarı TRL'ne çevirip parayı Çaksa'nın hesabına aktarırsam hesap tekrar pozitif hale gelecek ve düzelecek. Öfff ki ne öfff.

Hiç kimse beni anlamıyor ya. Nasıl anlatırdım ki bu akreditif bedeli ve henüz vesaik incelenmedi diye. Anlatsam da kimse anlamazdı. Müdürüm dahil hiç ama hiç anlamıyordu. En fazla bana koyan da müdürün hiç akreditiften anlamamasıdır. Aman ulan Reşat ya dedim kendi kendime. Bu saatten sonra ne olacaksa olsun dedim ve USD.300.000.- lık döviz bozdum, Çaksa'nın cari hesaplarıdaki negatif olan hesabını pozitif hale getirdim, sonrasında cari hesaplarıdaki arkadaşlarıma Çaksa'nın hesabını pozitif hale getirdiğimi söyledim.

Eeee, şimdi ne olacak? Elimde kala kala incelenmemiş akreditif vesaiki kaldı. Gözüm vesaik takılı kaldı, meğerse vesaik de bana bakıyormuş. Bu saatten sonra gerçekten bir şey yapmak istemiyordum. Vesaiki incelememiş. Muhabir bankaya gidecek römiz mektubunu harırladım, vesaikten de kendime fotokopi çektim dosyam için, sonrasında tüm vesaiki römiz mektubu ekinde zarfa koydum, kuryeyi çağırdım ve amir banka olan National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'e gönderdim. Oh ya, vesaikten şimdilik kurtuldum. Moralim bozuk ama işime devam etmeliyim. Gönderdiğim vesaik 3 gün içinde amir banka olan National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'e teslim edilmiş olduğu konusunda teslim detaylarını öğrendim. Vesaikin teslim edildiği gün amir banka olan National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'den bir mesaj geldi: şöyle yazıyordu;

▪ Akreditif vesikini aldık, evrakta rezerv var, USD.8.060.- göndermeniz halinde rezervi kaldıracağız. National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'den gelen bu mesajı okurken dilim damağım kurudu adeta, tansiyonum yükseldi.. Hiçbir şey düşünmeden hemen Çaksa'dan Hüseyin Tuzlu'yu telefon ile aradım;

▪ Hüseyin ağabey, National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'den mesaj geldi, bizim akreditif vesaikini aldıkların ve evraklarda rezerv olduğu bahisle USD.8.060.- göndermemiz halinde rezervi kaldıracağını söylüyorlar..

▪ Boşver ya Reşatçıgım. Biz paramızı aldık ya. Allah'ın salak araplarına cevap dahi verme, yazıp dursunlar.

▪ Olur mu Hüseyin ağabeyim, ben muhabir bankanın rezerv bildirimine makul süre içinde cevap vermez isem veya makul açıklama yapmaz isem iddia edilen rezevi kabul etmiş sayılırız ve talep ettikleri USD.8.060.- lık tutarı göndermek zorunda kalırız...

▪ Hah, hah haaa. Güldürme beni ya, boş ver ya. Veya şöyle yapalım, sen o işi bana bırak, ben bizimkiler ile konuşur hallederim.

▪ Aman ha Hüseyin ağabey...

▪ Tamam tamam Reşat merak etme

dedi ve telefonu adeta yüzüme kapadı. Ben işlerime koyuldum ve muhabir bankadan böyle bir mesajın geldiğini müdürüme söylemedim. Nasıl olsa Çaksa'dan Hüseyin ağabey ithalatçı ile konuşup halledecek. Muhabir bankaya da yanıt vermedim. Hele Hüseyin Ağabey'den bir geri dönüş gelsin diye düşündüm. Ertesi gün muhabir bankamız National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'den bir mesaj daha geldi.

▪ İkinci ricamız... Akreditif vesikini aldık, evrakta rezerv var, USD.8.060.- göndermeniz halinde rezervi kaldıracağız.

Hay Allah ya.. Belli ki Hüseyin ağabey ithalatçı firma ile hala konuşamamış olacak ki muhabir banka bana talebini tekrar geçmiş. Hemen telefonla Çaksa'dan Hüseyin ağabeyi aradım ancak bu sefer şirketin sekreteri çıktı telefona ve dedim ki;

▪ Hüseyin Ağabey ile acilen konuşmam gerek. Konu akreditif rezevi ile ilgili

▪ Hüseyin Bey ofis dışında, ben kendisine ulaşmaya çalışırım.

▪ Ne olursunuz ihmal etmeyin, zamanımız çok kısıtlı

dedim ve bekledim. Gün içinde kimse beni aramadı, gün sonu oldu yine aramadı, ben ise muhabir bankamıza yine cevap yazamadım. Ertesi gün bir mesaj daha geldi muhabir bankamızdan;

▪ Üçüncü ricamız; Akreditif vesikini aldık, evrakta rezerv var, USD.8.060.- göndermeniz halinde rezervi kaldıracağız.

Hay Allah. Ne yapsam ki? Tekrar Çaksa'dan Hüseyin ağabeyi aradım ama yine sekreter çıktı karşıma. Her zaman ilk telefonda karşıma çıkan Çaksa'nın sahibi Hüseyin Tuzlu, bu sefer her aradığımda sekreter beni karşılıyor. Belli ki Hüseyin ağabey sekretere talimat vermiş ve Reşat'ın telefonlarını bana bağlamayın demiştir. Yoksa bu kadar tesadüf olur mu? Yoksa Hüso iyi niyetli de ben mi fesat düşünüyorum? Kafam karıştı inanırım ki. Sekreteri yine bana "yok" çekti. Yine gün sonunu getirdik, ben yine muhabir bankaya cevap vermedim. Halbuki cevap vermem gerekiyordu. Aksi halde rezervi kabul etmiş sayılacaktım. Yine bekledim. Ertesi gün oldu. Yani dördüncü gün. Yüreğim kabarmış, içim sıkılıyordu. Sürekli gidip teleks makinasına baktım acaba mesaj var mı diye. Gelen mesaj yok, defalarca kontrol ettim ama mesaj yok. Bu sefer ben daha da telaşlandım. Bu muhabir bankanın düşüncesi ne? Neden bugün yazmadılar? Yoksa fırtına dindi mi? Muhabir banka rezervden vaz mı geçti diye düşündüm.. Gün ortasına doğru masa telefonum yine çaldı. Bu sefer çok sürpriz bir isim; Bankamızın genel müdürlük Dış İşlemler Müdürlüğü, Muhabir Bakacılık bölüm müdürü Nilay Hanım beni arıyordu;

▪ Reşat Bey, nasılsınız? Muhabirmiz National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'den beni aradılar.

▪ Ya öyle mi Nilay Hanım? Ne söylediler?

▪ Şubenize akreditif açılmış, yükleme sonrası vesaikler muhabir bankaya gönderilmiş, vesaikte rezerv bulunmuş, rezerv bildirimini şubenize iletilmiş, ancak üç sefer şubenize rezerv bildirimini yapılmış olmasına rağmen şubenizden hiçbir geri dönüş olmamış. Neden cevap vermediğinizi merak ettim doğrusu. Asıl merakım ise şu Dışbank camiasında akreditif ve dış işlemler bilgisini fazlasıyla takdir ettiğimiz Reşat Bağcıoğlu nasıl olur da rezerv yer ve muhabir bankanın tüm ikazlarına rağmen kayıtsız kalır. Şimdi senden ricamız şudur; sen bu meseleyi bir an önce çöz, rezerv olayını hallet, biz sana güveniyoruz Reşat Bey. Bizi bu banka ile takıştırma.

dedi ve telefonu kapadı.

Nilay Hanım benim akreditif bilgim için güzel şeyler söyledi ancak neden rezerv yediğimi nasıl söyleyebilirdim ki? Diyebilir miyim ki müdürüm bana baskı yaptı ve akreditif vesaikini incelememe fırsat vermeden rambursamamı çekmemi istedi. Bunu söyleseydim müdürümü şikayet etmiş olacaktım ki o zaman sonuç ne olur bilmeyorum. Kesinlikle beni uçururlardı. Müdürümü şikayet eden şef...

Genel müdürlük, dış işlemler müdürlüğü ile yaptığım telefon konuşmasının şokunu henüz atlatmadan, yaklaşık konuşmayı takip eden 10 dakika sonra şube müdürümüz Fatih Çiçek'in eli belinde, vücut dilinden anladığım kadar oldukça kızgın bir şekilde benim yanıma doğru geldiğini gördüm. Henüz genel müdürlüğümüzle yaptığım sıkıntılı konuşmayı hazmedememişken müdürüm kızgın bir ses tonuyla;

- Reşat !!! (Reşatçıım muhabbeti sona ermiş anlaşılır)
- Buyurun müdürüm
- Sen akreditiften rezerv mi yemişsin?

Müdürüme ne diyeceğimi bilmiyordum. Asıl suçlu kendisi olmasına rağmen sıkıntıya düşen benim. Saç telimden ayak parmağıma kadar ter bastı beni.

- Evet müdürüm rezerv yedik...
- Yahu Reşat, bir de rezerv yedik diyorsun.. Allah aşkına söyle bana akşama kadar servisine kaç tane müşteri geliyor? Ne yapıyorsun akşama kadar? Bu vesai sana Cuma günü verildi ve bugün Pazartesi. Yani 4 gündür vesai sende, neden incelemezsin sen söyler misin bana?

Müdürümün söylediklerine bakar mısınız ya? Cuma mesai bitiminde verilen akreditif vesiakini Pazartesi itibarıyla 4. Gündür elimde olduğunu söylüyor. Müdürüme nasıl anlatabilirdim UCP 600 Sayılı Broşür'ün 33. Maddesine göre mesai saatleri dışında verilen vesaiğin tarafımda kabul edilmemesi gerektiğini ve Cuma gününden sonraki Cumartesi ve Pazar günlerinin tatil günü olduğunu? Bana Cuma akşamı baskı yapıp rambursamanın çekilmesi için emir veren sanki kendi değilmiş gibi konuşuyor. Dahası sabahtan akşama kadar kaç müşteri geliyormuş benim servise? Benim servisin pasif bir servis olduğunu, aktif olarak müşteri bankoya gelmeden bir müşteri talimatıyla akreditif açmaya çalışsam en az 3 saatimi alacağını müdürüm bilmiyordu. Gerçi şimdiye kadar bu ayrımı bilmiyorsa hemencik o kızgınlığında anlatmam da olmazdı. Zaten anlamaya da pek niyetli görünmüyordu.

Müdürüm sözlerine devam etti;

- Rezerv yemişsin ve ben bunu genel müdürlükten işitiyorum. Neden benden saklıyorsun?

Yaw Nilay hanım ya, ne kadar da sır saklamaz bir halin varmış ya. Bana söyledin rezerv olduğunu, neden müdürüme söylüyorsun? Aramızda kalsaydı da ben bu sorunu çözsem olmaz mıydı? Ne diyeyim ki, genel müdürlüğümüze neden müdürümüze söylediniz mi deseydim yani?

Müdürüm bana giydirmeye devam etti.

- Bak Reşat, ne yapar edersin bilmem ama bu rezervi çözmez isen benim karşıma gelme. Ben sana bu kadarını söylüyorum. Git ne yaparsan yap.

dedi ve eli belinde olumsuz bir vücut dili ile arkasını döndü ve odasına gitti. Kalbim duracak sandım ama durmadı. Bir yandan masamdaki diğer müşterilere ait ihracat vesaiıklarını yurt dışındaki muhabir bankalara göndermek için zamanla yarıştığım, diğer yandan iş yapma motivasyonumun adeta nötür hale gelmesi. Ne yapacağımı şaşırdım ama bir şeyler yapmalıyım. Akreditifin amir bankası olan National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'den gelen tüm yazışmaları tekrar tekrar okudum. Banka bana 4 defa rezerv var olduğunu ve benden USD.8.060- göndermem kaydı ile rezervi kaldıracağını söylüyordu. Çaksa'dan Hüseyin Tuzlu'dan bir hayır gelmeyeceği kesindi çünkü artık telefonlarıma çıkmıyordu. Bir şeyler yapmalıyım ama ne. Kafam durdu, bir şey düşünemiyordum, biraz da telaş başladı bende.

Akreditif dosyasını ve UCP 600 Sayılı broşür hükümlerini çok dikkatli incelemem belki bir şeyler yakalanır ama şubede o kadar çok iş ve telefon trafiği var ki ben akreditif dosyasına konsantre olamıyorum. Şubede geç vakte kadar çalıştığım yetmezmiş gibi, akreditif dosyası ile UCP 600 Sayılı Broşürü evime götürüp evde incelemeye karar verdim. Öyle yaptım. O gün evime saat 22:00 dolayında gitmiştim ve hemen evimin salonuna geçtim, masaya oturup dosyadaki her yazıyı ve UCP 600 Sayılı Broşür'ün rezervlere ilişkin her maddesini inceledim. Gece geç vakit oldu ama kendimi zorluyorum adeta bir şeyler yapmam gerektiğine inanıyorum. UCP 600 Sayılı Broşür ile çözmem gerekiyordu bu sorunu. Satır satır okudum ve bir madde dikkatimi çekti;

MADDE 16 UCP 600 SAYILI BROŞÜR

REZEVLİ/UYGUN OLMAYAN BELGELER, REZERV KALDIRMA VE BİLDİRİ

a. Görevi çerçevesinde hareket eden bir görevli banka, varsa bir teyit bankası veya amir banka bir ibrazın uygun olmadığını belirlediğinde ibrazı karşılamayı veya iştirah etmeyi reddedebilir.

b. Bir amir banka bir ibrazın uygun olmadığını belirlediğinde sadece kendi kararıyla, rezerv kaldırma talimatı (waiver) almak için akreditif amiriyle temas edebilir. Ancak bu eylem 14(b) fıkrasında sözü edilen süreyi uzatmaz.

c. Görevi çerçevesinde hareket eden bir görevli banka, varsa bir teyit bankası veya amir banka ibrazı karşılamayı veya iştirah etmeyi reddetmeye karar verdiğinde ibrazda bulunan tarafa bu hususta tek bir bildiri göndermelidir. Bu bildiri;

i. bankanın ibrazı karşılamayı veya iştirah etmeyi reddettiğini; ve

ii. bankanın ibrazı karşılamayı veya iştirah etmeyi reddetmesine ilişkin her bir rezerv unsurunu; ve

iii. a) bankanın ibraz edenden yeni talimat beklerken belgeleri elde tutmakta olduğunu; veya

b) amir bankanın akreditif amirinden rezerv kaldırma talimatı alıp bunu kabul etmeyi uygun görüncelike kadar veya rezerv kaldırma talimatını kabul etmeyi uygun görmeden önce ibraz edenden yeni talimat alınca kadar belgeleri elde tutmakta olduğunu; veya

c) bankanın belgeleri iade etmekte olduğunu; veya

d) bankanın ibraz edenden evvelce almış olduğu talimat uyarınca hareket etmekte olduğunu,

belirtmelidir.

REZERV BİLDİRİMİ

İşte ya, benim aradığım madde bu olmalıydı. Açıkça rezerv ile ilgili herşey yazılıydı. Muhabir banka bir evrakta rezervden bahsediyorsa, sadece rezerv var demesi yetmeyecek ve rezerv iddiasını destekleyen her bir rezervin ne olduğunu rezerv bildiriminde ihracatçının bankasına aktarmak ve evrakları elinde tuttuğunu hatta gerekirse rezervli evrakları ihracatçının bankasına iade etmeye hazır olduğunu bana iletmesi gerekiyordu.

Akrediti açan muhabir bankamız; National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'in bana gönderdiği telekslere bakıyorum, şöyle yazıyordu;

"Akreditif evrağını aldık, evrakta rezerv var, bize USD.8.060.- gönderirseniz rezervi kaldıracacağız"

Kafamda sorular uçuşmaya başladı:

- Muhabir banka bilinçli mi böyle bir eksik bilgiyi verdi bana?
- Muhabir banka benim UCP 600'deki bu okuduğum maddeyi bilmiyor muydu?
- Muhabir banka neden bana rezervin ne olduğunu belirten açıklama yapmadı?
- Rezervli olduğunu iddia ettiği akreditif vesaiiki ellerinde mi? Belirtmemiş.
- Rezerv masrafı olarak talep ettikleri USD.8.060.- ise biraz şaibeli gibi geldi. Şüphe duydum bu rakamdan,
- Rezerv masrafı her rezerv başına ortalama USD.75.- veya USD.100.- olur. Bu banka neyi nasıl hesap etti de benden USD.8.060.- talep ediyor?
- Bu rezerv idiasından şüphelerim var...
- Evrakta rezerv var ise, bu rezervli evrakları ithalatçının bankasının elinde olmalıydı ve bankamıza gönderdikleri rezerv bildiriminde bu hususu açıkça belirtmiş olmaları gerekirken, evrak elimizdeydi diye hiç açıklama yapmamışlar.
- Öyle bir rezerv bildirimini ki her tarafı "şaibe" kokuyor ama nasıl kanıtlayabilirdim.

Öfff ya kafam kaşıştı. Koskoca "A" sınıfı muhabirimiz karşımdaki. Ama bu işte bir bit yeniği olabilir mi derken fikir jimnastiği yaptım. Ne kadar şüpheli düşünüyorum.. Muhabir bankanın yukarıda sözünü ettiğim hususları bana açıklamasını istesem nasıl olur? Acaba arı kovanına çomak mı sokarım, işi daha da mı bulandırırım diye düşündüm. Çözümüne ulaşmalıydım. Muhabire sorularımı sormaktan başka ne yapabiliirdim ki? Gece oldukça geç vakitte kafam bir şeyi almıyordu. Yattım. Uykuyu tutmuyordu beni... Sabah uyandım ve kafam kaşışık. Bankaya gittim ve mesai başlamadan, müşteriler bana yeni talimatlarını göndermeden hemen teleksin başına gittim ve National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'e göndereceğim mesajımı yazmaya başladım. Özetle şu soruları sordum;

- Rezerv bildirim mesajınızda rezervden bahsediyorsunuz ancak rezervin ne olduğunu neden açıklamıyorsunuz. UCP 600 Sayılı Bröşür Madde 16'ya göre rezerve ait tüm detayları açıklamak durumundasınız.
- Bankanız rezerv masrafı ortalama USD.100.- olması gerekirken siz USD.8.060.- rakamı nasıl hesapladınız?
- Rezervli olduğunuz vesaiikin bankanız nezdinde ve bizim emrimize amade, ithalatçıya verilmemiş olması gerekiyor. Vesaiikin nezdinizde olup olmadığı konusuna da açık getirmemişsiniz.
- Rezerv olduğu kesinleşen akreditifle ilgili, bankamızca sağlanan ve ihracatçıya ödemesi yapılan USD.300.000.- lık rambursman tutarını taizi ile birlikte geri talep etme hakkına sahipken, neden sadece USD.8.060.- lık tutarı talep ediyorsunuz? Bu hakkınız UCP 600 Sayılı Bröşür Madde 16/g'de açıklanmıştır.

Mesajımı gönderdim. Aklım sıra bu sorularla karşı bankayı köşeye sıkıştırıracaktım. İşime devam ettim. Genelde gönderdiğim mesajlara bir gün sonra yanıt veren National Bank of Egypt, Cairo / Egypt, bu defa yıldırım hızıyla bana yanıt gönderdi. Teleksin başına gittiğimde heyecanlıydım. Belli ki bir bilek güreşi başladı karşı banka ile. National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'dan gelen mesajı aynen şöyleydi;

" From: National Bank of Egypt, Cairo
To: Dısbank Mersin Branch, Mersin Turkey
Evragınızdaki rezerv; gözlemci Maqboul Hussain'in belgeye attığı imza ile bizim size kargo ile gönderdiğimiz imza örneğindeki imza birbirinden farklıdır. Bu bir rezerv konusudur. USD.8.060.- unutulmuş, USD.300.000.- hemen gönderin.
National Bank of Egypt."

Hemen akreditif dosyasını açtım, rezerv diye iddia edilen Maqboul Hussain'in imza örneği ile deklarasyon belgesine atılan imzayı karşılaştırdım. İki imza arasında en küçük bir benzerlik yok. Adamlar rezerv koymakla yerden göğe kadar haklılarımış. Söyleyecek hiçbir sözüm kalmamıştı. Şimdi köye sıkıştığımı hissettim. Kendime kızdım;

- Ulan Reşat sen bunu hak ettin. Şimdi USD.300.000.- geri istiyorlar. Zaten Çaksa Dış Ticaret Hüso telefona çıkmıyor, telefona çıksa da Hüso'dan 5 kuruş geri alamam. Şimdi şapa oturdun Reşat...

Gözüm mesaja takıldı, daldım, düşünceler iş konsantrasyonumu olumsuz etkiledi. Bir söz vardır;

"Kul sıkışmayınca Hızır yetişmezmiş"

Çok sıkıştığımı hissettiğim anda bana gönderilen mesajda bir noksanlık dikkatimi çekti; National Bank of Egypt, Cairo / Egypt benim sorduğum soruların bir kısmına yanıt vermemiş. Sadece kendilerini haklı platformda tutacak rezerv konusunun ne olduğunu açıklamışlar ancak diğer sorularında sözünü ettiğim vesaiik kendi nezdlerinde mi, ithalatçıya verildi mi sorularına yanıt verilmemiş. Ama beni kırmayıp USD.8.060.- lık tutar yerine akreditif bedeli olan USD.300.000.- rambursmanı faizi ile birlikte benden geri istemeyi ihmal etmemişler. Sağolsunlar.

- Acaba vesaiik nezdlerinde mi?
- Ya vesaiik ithalatçıya verip de buna rağmen bana rezerv var diye mesaj çekmiş olabilirler mi?
- Vesaiik nezdinizde mi diye sorsam mı acaba? Ola ki sordum diyelim, vesaiik nezdinizde dilemeniz halinde size geri gönderebiliriz derlerse beni kimse kurtaramaz...
- Vesaiikin kendi nezdlerinde olup olmadığını öğrenmek için bir yol bulmalıydım. Karşı bankanın bana yalan söylediğini hissediyorum ama emin olmak istiyorum.

Kambiyo ve dış ticaret bilgilerim devreye girdi. Ben malın gümrükten çekilip çekilmediğini öğrenmeliydim.

Mal Alexandria Gümrüğü'nde ise, evrak da ithalatçının bankasındadır, ama mal gümrükten çekilmişse, evrak National Bank of Egypt, Cairo / Egypt nezdinde değil, ithalatçıya verilmiş, ithalatçı da original konşimentonun bir nüshası ile malları Mersin Limanı'ndan Alexandria Limanı'na taşıyan deniz yollarının Alexandria acentasından ordinosunu almış, elde edilen ordino ile Alexandria Gümrüğü'nden mallar çekilmiş sonucuna varacaktım. Bunu öğrenmek için en emin yol malları Mersin Limanı'ndan alıp Mısır'a götüren deniz yolları acentesine dönmem gerekiyordu. Deniz konşimentosuna baktığımda malın Mindez Deniz Acentası Mersin (Bu isim tamamen gerçek dışı yakıştırma olup, firmanın gerçek adı kullanılmamıştır) olduğunu gördüm. Mersin'deki deniz acentası olan firmaların büyük çoğunluğu bankamızla çalışırdı. Bu firma da bizim müşterimizdi. Firmada kimi arayacağımı gayet iyi biliyordum; iyi ilişkilerimizi her zaman koruduğum firmanın bel kemiği niteliğinde olan Mahire abla (Allah rahmet eylesin, kendisi şimdi hak dünyasında) ile görüşmem gerekirdi; Aradım...

- Geçen ay içinde Alexandria Limanı'na mal sevkiyatı yapan Çaksa Dış Ticaret Mersin firmasının 6735123 nolu konşimentonuz muhteviyatı mallar hala Alexandria Gümrük sahasında bekliyor mu, yoksa ordino ile mallar çekildi mi? Mahire abla bu bilgiye ihtiyacım var. Yardımcı olur musunuz bana?

- Tabii Reşat Bey yardımcı olurum. Bildiğim kadar mallar çekildi ve ordino verildi. Ama emin olayım ve Alexandria ofisimize bir teleks çekip net ve kesin bilgi alayım. Biraz müsaade eder misin bana.

Mahire abla bana bu bilgiyi verirse paçayı kurtardım demektir. Çok geçmeden Mahire Abla beni telefonla aradı;

- Reşat Bey, aynen benim dediğim gibi... Şu tarihte mallar ordino ile çekilmiş ve Alexandria Gümrüğü'nde şu an mal yok. Anlayacağın mallar çekilmiş ve belki de nohut ve fasulyeleri yemişlerdir şimdiye kadar.

- Tşk ederim Mahire Abla. Gerçekten beni rahatlatan bir bilgi. Telefonumu kapadım ve;

- Şimdi sen köşeye sıkıştın National Bank of Egypt, Cairo / Egypt. Bana yalan bilgi verdin. Hem vesaiki ithalatçıya ver, hem de benden USD.8.060.- iste, bu da yetmiyormuş gibi, USD.300.000.- rambursman bedelini de geri istemenin af edilir tarafı yok. Bir banka bana yalan söylüyor ya...Şimdi fırsat benim elime geçmeye başladı..

Akşamın olmasını bekledim, sakince mesaj yazmak için ilhamın gelmesini bekledim. Tekrar teleksin başına geçtim ve döşendim adeta. Şu mesajı yazdım (Mesajımın Türkçesini paylaşıyorum);

From: Dısbank Mersin Branch, Mersin Turkey
" To: National Bank of Egypt, Cairo

Test: 99/8899 dated..... For USD.300.000.- between your Cairo and ourselves.

Size USD.300.000.- rambursman bedelini geri göndermeyi taahhüt ediyorum. Lütfen bana şifreli bir teleksle vesaikin nezdinizde olduğunu ve ithalatçıya teslim edilmediğini, ithalatçı lehine herhangi bir konşimento garanti mektubu vererek ordononun alınmasını sağlamadığınızı bize bildirmenizi istiyoruz. Geri dönüş mesajınızı aldığımızda rambursmanınızı size «good value» ile iade edeceğiz ve sizden vesaikimizi iade etmenizi isteyeceğiz.

Bravo Reşat sana. İşte aptalca cesaret diye buna derler. Bu mesajı çektiğimi müdürüm duysaydı ne olurdu acaba? Ama müdürümün haberi yoktu... National Bank of Egypt, Cairo / Egypt hemen yanır verir diye çok bekledim.

- Yanıt yok.
- Ertesi gün aynı mesajı tekrar çektim. İkinci ricamız dedim.
- Yine yanıt yok. Üçüncü ricamız diye tekrar mesaj çektim.
- Yine yanıt yok..

Artık durum anlaşılmıştır. Beni köşeye sıkıştırdığın düşünen National Bank of Egypt, Cairo / Egypt, bu sefer kendisi köşeye sıkıştı. Çünkü bana cevap vermiyor. Dur hele ya... Benim hiç cevap vermemem üzerine onlar zamanında beni bankamızın genel müdürlüğüne şikayet etmişlerdi değil mi? Benim başım kel mi ya? (kel olanların hoş görüşüne sığınıyorum) Ben de onların genel müdürlüğüne şikayet etmeliydim. Bana ne yaptılarsa karşılığını bulmalılar. Yine oturdum teleksin başına ve bu sefer National Bank of Egypt, Cairo / Egypt genel müdürlük dış işlemler müdürlüğüne adeta döşendim o güzel İngilizcemle.. Sorunun ne olduğunu anlatıp, konunun çözümü için nazik yardımlarını rica ettim. Günlerce bekledim. Ben genel müdürlüklerinden geri dönüş beklerken, mesajı gönderdikten 5-6 saat sonra bana sorun yaşadığım Cairo şubelerinden bir mesaj geldi. Adeta süt dökmüş kediye dönmüşlerdi;

From: National Bank of Egypt, Cairo
To: Dısbank Mersin Branch, Mersin Turkey

Biz iki banka arasındaki ikili ilişkilerimizin devamını düşünerek, müşterimize baskı yaptık ve rezervli vesaiki almalarını sağladık. Rezervli vesaiki ithalatçıya teslim edilmiştir. Lütfen siz bize USD.150.- bizim teleks masrafımızı gönderiniz ve biz dosyamızı kapattık. İşbirliğiniz için teşekkür ederiz. National Bank of Egypt.

Ohhh be...Müşterilerine baskı yapmışlarmış... Pes ya... Şu gelen cevap beni rahatlatı desem mi acaba? BU mesajda iki ifade dikkatimi çekti. Daha önce USD.300.000.- talep eden banka şimdi sadece USD.150.- teleks masrafına fit olmuş durumda. Daha da önemlisi dosyalarını kapatmışlar...

Ama benim dosyam hala açık...

National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'e hemen bir yazı daha yazdım.
"From: Dısbank Mersin Branch, Mersin Turkey
To: National Bank of Egypt, Cairo / Egypt

Ben size USD.150.- göndermeyi kabul etmiyorum. Dosyanızı kapatmanın, açık kalsın.

Dahası;
USD. 750.- yazışma
USD. 300.- araştırma
USD. 250.- teleks
USD. 350.- Sundries (bu masrafı İtalyan bankalarından öğrendim)
USD.1.750.- Toplam talep ettiğim masraf
Toplamda USD.1.750.- göndermeniz halinde dosyamız kapatılacaktır.

dedim ve mesajımı gönderdim.

Masrafa itiraz edeceklerini düşündüm, beni günlerce yoracaklarını beklerken 2 saat sonra bana National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'dan bir mesaj geldi. Gerçekten beni çok şaşırttılar. Bana kan kusturan banka kuzu gibi olmuş ve benim talep ettiğim USD.1.750.- lık masrafın tamamını Citibank N.A. New York nezdindeki hesabımıza alacak kaydetmişler. Yani istediğim parayı bize ödemişler ve dosyalarını kapattıklarını bir daha açmayacaklarını ifade etmişler. Haklılar değil mi, dosyayı açmak ne kadar zor. Varsın dosyayı açmasınlar, zaten onlarla işim kalmadı. Ama yaptıkları da yeniler yutulur cinsten bir ahlaksızlık değildi. Ben de kendi dosyamı kapatabilirdim. Biraz korku çektimse de sonunda bankama USD.1.750.- kazandırdım hem de böyle bir sebepten kolay bir bankacının muhabir bankasından alamayacağı tutar. Şubemizin gelir hanesine atacağım güzel bir para.

Aynı gün bir telefon geldi; Aaaa Çaksa Dış Ticaret firmasından Hüso.. Nihayet telefona çıktı...

- Reşatçıyım, o işi hallettim
- Hangi işi Hüseyin ağabey?
- Ya ne çabuk unuttun. Akreditifte rezerv vardı ya? Hani sen benden yardım istemiştin...
- Haaa, yoksa o rezervi sen mi kaldırttın Hüseyin ağabey?
- Tabii ya Reşatçıyım, bizimkilerle konuştum ve rezervi kaldırttım.
- Yaaa öyle mi.. Sağolun.
- Yalnız bir konu var..
- Neymiş o
- Sen bizimkilerden USD.1.750.- almışsın.
- Ben o parayı muhabir bankadan istedim Hüseyin Ağabeyim
- İşte muhabir banka da bu parayı bizimkilerden yani Al Sems Ltd'den almış ve sana göndermiş.. Şimdi sen o parayı bizim Çaksa Dış Ticaret hesabımıza aktar ki o parayı kullanmamız gerek.

- Ben o parayı senin Çaksa hesabına aktaramam. Çünkü o para benim yapmış olduğum yazışma, teleks parası olup alın terimdir. Bankamızın parasıdır. Hayır aktaramam,

- Ya Reşatçıyım o parayı bizim dosyadan aldın, lütfen beni uğraştırma
- Hayır, aktaramam. Bu konuda son derece netim.
- Şöyle yapalım mı Reşatçıyım; Sen USD.1.750.-'yı hesabımıza aktar, ben de sana zarfın içinde USD.500.- göndereyim senin olsun, senin de emeğin var. Bu para senin de hakkındır.

Yanlış okumadınız. Hüso bana rüşvet önerdi. Hem de USD.500.- lık bir rüşvet. Hüso'nun ahlaksızlığını biliyordum ama bu da başka bir boyutu. Pes ya..

- Ağzımı açtırma benim Hüseyin ağabey. Beni anlamanızda bir sorun var galiba. Senin parana da ihtiyacım yok.
- Allah aşkına biraz mülayim ol Reşat ya.. (Reşatçıyım muhabbeti bitti gördüğünüz gibi..) Beni müdürüne gönderme,
- Beni anladın değil mi? Kime gidersen git, ne söyleyeceksen söyle ama beni bir daha rahatsız etme ve bundan böyle bize de iş göndermemeni istiyorum.

Konuşmamız tam bitmişti ki aklıma bir soru geldi ve Hüso'ya sordum;

- Aklıma takılan bir şey var Hüseyin Ağabey.
- Neymiş o?
- Karşı banka vesaiki alır almaz hemen bana rezerv var dedi ve rezervin ne olduğunu dahi söylemeden. Ve benden USD.8.060.- gönderirsem rezervi kaldıracaklarını söylediler. Yaptığım pek çok yazışmada karşı banka sorularımı yanıtız bıraktı. Söyler misiniğz bana bu USD.8.060.- hikayesi nedir?
- Hiç sorma ya.. Sen USD.8.060.- der demez beni gülme tuttu.
- Komik bir şey miydi ?
- Anlatayım; Geçen ay aynı firmaya bir yüklememiz daha vardı. Malı gönderdik, Al Sems Ltd. Alexandria gümrüğünde gözlemci nezaretinde malı tarttırmış ve mal noksan çıkmış.

SGS Gözlemci firmasından USD.8.060.- lık bir debit note (borç kaydı) almış mal eksik diye. Bize bu debit notu göndererek bizden bu parayı istediler. Biz de göndermedik, ikna etme yoluna gittim onları. Br başka yüklemeye acısını çıkar-tınız merak etmeyin dedim ve konuyu geçici ka-pattım. Bir ay sonrasında tekrar bir mal alışverişi oldu ve bu sefer USD.300.000.- lık akreditifi size açtırdık. Ama bu akreditifte Al Sems adına hareket eden gözlemci Maqboul Hussain, Ben ve National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'nin akreditif bölümünden birini ayarladık. Son-rasında olanları biliyorsun, seni bilinçli olarak sıkıştırdık, evraklar arasından bulunan dekle-rasyon belgesini Maqboul Hussain'e değil, malı gemiye yükleyen bir hamala imzalattık, evrakları sana geç vakit verdik, rambursamanı istettik. Sen vesaiki inceleyedin deklerasyondaki imza farklılığından kaynaklanan rezervi yakalardın ama sen vesaiki incelemedin, işin çoktu bunu çok iyi biliyordum.

- Gerçekten kumpasa geldim
- Hem de ne kumpas. Ama hakkını inkar

etmemek gerekir Reşat. Seni tebrik ediyorum. Bu işten kolay kolay sıyrılan bir bankacıyı düşünemiyorum ama sen bu işten çok güzel sıyrıldın, üstelik kârlı çıkarak. National Bank of Egypt, Cairo / Egypt senden USD.8.060.- almayı beklerden sen onlardan USD.1.750.- aldın. Helal olsun sana. Gerçekten bu işi biliyorsun. Gerçe-ğini söyleyeyim; bu para aslında senin hakkın. Ama sen bankanın gelir hesaplarına aktarıyor-sun. Tebrikler.

dedi ve son konuşmamız oldu.

AKREDİTİF VE 3 ÇAKAL.

Kumpas ki ne kumpas. Tek kelime çakallık. Ama çakal bir tane değildi bu işlemde. Bu akre-ditifte 3 farklı çakal vardı;

1. Çakal; Çaksa'nın sahibi Hüso
2. Çakal; Maqboul Hussain. O ahlaksıza bir de çay ikram etmişim hatırlarsanız,
3. Çakal; National Bank of Egypt, Cairo / Egypt'nin akreditif bölümünde çalışan kişi. Adı da Mowaffac imiş öğrendiğim kadar.

Akreditif ve 3 çakal.

SONUÇ

Akreditif her ne kadar taraflara güven veren şartlı bir banka garantisi olsa da, olumsuzlu-ğa açılan bir arka kapısı mevcuttur. Çakalın özelliğini biliyoruz ancak nerede nasıl bize zarar vereceğini görmek önemlidir.

Çaksa Dış Ticaret Ltd. Mersin firması sahibi Hüseyin Tuzlu başka bankalarla çalıştı. Yıllar geçti. Ben bankadan emekli oldum ve İstanbul'a yerleştim. Kulağıma gelen bilgi; Çaksa'nın sahibi Hüso'yu ayaklarından vurmuşlar ama öldürme-mişler. Şimdi Hüso evinde yatıyor, yürüyemiyor. Hüso'yu vuran her kimse, bence ayağı yerine başka bir yerinden vursaydı ne iyi olurdu değil mi?